

Lage Vuursche, meer dan alleen pannenkoeken

In tegenstelling tot andere KNNV-uitstapjes aten we dit keer geen pannenkoeken als afsluiting, maar schotelde Geert Timmermans, samen met een aantal vrijwilligers de aanwezigen een voortreffelijke risottomaal voor met daarbij een met pittige dressing overgoten verrukkelijke salade voor, als slotdiner van het jubileumweekend van de Amsterdamse KNNV, en dat nog wel in dit dorp waar de pannenkoekenrestaurants huis-aan-huis staan in de Dorpsstraat. In de omringende prachtige bossen vind je rust en allerlei interessante natuur.

Rankend helmkruid en Lelietjes der dalen

Toen de meeste van de 30 deelnemers waren gearriveerd in het Koos Vorrink NIVON-huis gingen we aan de wandeling, waarbij we naar alle natuuraspecten gingen kijken.

Vijftig jaar geleden was Geert Timmermans samen met anderen beheerder van de jongerenafdeling van het NIVON-huis hier, zodat hij ons feilloos kon voorgaan in een verkennende wandeling. Meteen stuitten we al op een pluk Vroege leemhoed.

Wat ruiken we hier toch vroeg Guus zich af. Dat is de lucht van Robbertskruid, stelden we vast. Fons leerde ons het onderscheid tussen een gewone en een Japanse lariks. Die laatste herken je aan de afhangende takken.

Er bloeide inheemse Vogelkers (eirond blad met afgeronde top), maar ook de Amerikaanse vogelkers, een exoot, die natuurvrijwilligers vaak moeten verwijderen (glanzend, leerachtig blad met scherpe punt).

We kwamen een Vuilboom tegen, ook wel Sporkeboom, waardplant van het Boomblauwtje.

Midden in het bos stonden we stil voor een introductie van forensische ecologie, Fons legde een en ander uit en Lidy vulde zijn verhaal aan. Aan de hand van uilenballen en prooiresten van haviken bijv. kan men de identiteit van de dode dieren vaststellen.

Fons geeft een korte introductie forensische ecologie

Verdergaand kwamen we langs Rankend helmkruid en meerdere plukken Lelietjes der dalen (en niet 'van', verbeterde Guus een van de wandelaars).

Fons liet zien dat bomen via hun wortelgestel soms verbonden zijn. Het kan ervoor zorgen dat een boomstronk dankzij een collega-boom via die wortels nog Wondweefsel produceert, een uitroeijing op de gekapte stronk.

We werden muzikaal begeleid tijdens de wandeling door veel Roodborsten, Merels, Zanglijster, Pimpelmees. Boven een veld een hele lichte Buizerd. Evert deed het voorgeluidje na, dat je van dichtbij van een Tjiftjaf kunt horen; pr pr.

Geert leidde ons naar de oude grafheuvel van de Baron van Boetzelaer, waarin inmiddels Dassen een burcht hadden aangelegd. De Van Boetzelaers woonden in het nabijgelegen landgoed Eyckenstein. Guus Muller ontdekte achter het hek iets oranje: bleek Heksenboter, een geheimzinnige slijmzwam die zich kan verplaatsen (!) op dood hout en zich voedt met micro-organismen.

Heksenboter

Soep

Voor het diner hadden enkele leden twee enorme pannen soep gemaakt, courgette-prei en wortelsoep, lekker pittig, met wat brood en mandarijnen toe. Die waren het hele weekend rijkelijk aanwezig.

‘Zingen voor de jarige’ stond er nu in het programma, dat overigens steeds flexibel werd uitgevoerd. Die jarige waren we niet zelf, als KNNV, maar Finette van der Heijden, die vandaag aan een nieuw levensjaar begon.

Van zee tot zee

Men had Dirk Prop bereid gevonden een lezing te houden over de Vogels van het Gooi, welke je waar kunt vinden, geïllustreerd met prachtige beelden. Hoewel er veel bescherming plaats vindt, toch ook hier afnemend.

De eerst afbeelding op het scherm was een oceaan van water; zo was het hier 2.000.000 jaar geleden. Het laatste plaatje was ook weer een oceaan. Dirk legde uit dat het er hier over 100 jaar uit kan zien. Als de 4 km dikke ijskappen van Antarctica smelten kan dat een zeespiegelstijging van 58 meter veroorzaken...

Uilenballen

Achter in de zaal van dit goed geoutilleerde huis was een tafel ingericht met loepen en microscopen.

Connecties in Maartensdijk hadden een hele baal uilenballen ter beschikking gesteld, die belangstellenden hier uit elkaar ging pulken. Aan de hand van de kiezen in de minuscule kaken kan zo worden geïnventariseerd wat de plaatselijke uilen verschalkt hebben, Veldmuizen, Woelratten, Bosmuizen, Bruine ratten, dan wel Spitsmuizen. Er werd zelfs een huismussenschedeltje aangetroffen. De resultaten worden ook weer terug gerapporteerd.

Uilenballen pluizen

Meikevers

Buiten had Edo Goverse inmiddels een verlicht laken gespannen. Aarzelend verschenen de diverse nachtvlinders, al werden ze voorafgegaan door een enorme hoeveelheid Meikevers. De temperatuur liet te wensen over, maar toch bleek na het invoeren van alle waarnemingen dat de teller op 40 stond. We zagen (in twee avonden) o.a. Meriams borstel, Papagaaitje, Gele oogspanner, Eikentandvlinder, Vierkantspikkelspanner en de Berkenbrandvlerkvlinder. Als Edo een demonstratie geeft aan studenten verzint hij zelf soms ook van die gekke namen, totdat het al te gek wordt en ze het in de gaten hebben.

Meikever en Berkenbrandvlerkvlinder

De volgende dag, 9 mei

De plaatsing van de camera's

Na tien minuten moet het hier stil zijn en dat lukt beste na zo'n dag buiten. Een stel vrijwilligers had zich opgegeven om als corvee het ontbijt klaar te maken. We konden daarbij ruimschoots aan onze trekken komen en menigeen at meer dan thuis 's morgens.

We gingen op pad om een zestal cameravallen te gaan zetten. Onderweg legden Geert en Edo uit hoe je dat aanpakt. Je moet zorgvuldig een plek zoeken, bijvoorbeeld bij een wildwissel en zo dat zo'n ding niet opvalt voor wandelaars. Samen kozen we een paar plekken uit, waar we resultaat konden verwachten. De camera's worden geactiveerd door beweging of warmte. Ze worden goed vastgesjord en met een kabel op slot gedaan.

Levendbarende hagedis

De wandeling eindigde bij een open veld. Daar zagen we door onze verrekijkers een Roodborsttapuit. Boven het veld een van die hinderlijke vliegtuigjes een zweefvliegtuig voorttrekken. Maar ook een Boomvalk die een Buizerd verjoeg. Op een bloem een Citroenvlinder, een Fitis zong zijn dalende liedje, een Distelvlinder fladderde voorbij en er groeide Liggend walstro. Edo vond een levendbarende hagedis.

Veren en pennen

Er was ook een mogelijkheid om deel te nemen aan een presentatie over Forensische ecologie. Je vindt buiten nogal eens een plek met allemaal veren op de grond. Dan kun je determineren welke vogel daar geplukt is en in het gesprek ging het over het onderscheiden van donsveren, slagpennen en staartpennen.

Keuzeprogramma

Na de lunch kon je mee op insectenjacht, op mossentocht of reptielen zoeken bij het Pluismeer. Chris van Haagen noteerde een heel lijstje insecten, waar onder een Groene zandloopkever en een Kameelhalsvlieg. Chris had hem in een potje meegebracht. Ik zou hem girafvlieg hebben genoemd.

Renze van de afdeling Hilversum liet mossen op bomen zien, via de loep-met-licht vaak verrassend mooi, ook op oude stammen. Twee van die soorten: Heidelucifer en Rood bekermos. Een grote groep begaf zich, samen met Christiane, die ook acte de préséance gaf, richting Pluismeer. Nog maar nauwelijks op weg al een Rose woelmuis gespot. Bij een heideveld zouden we reptielen gaan zoeken. We hoorden er een Veldkrekkel. Er vloog een Zwarte specht over en sommigen zagen zijn silhouet in een boom. Na een tijdje speuren moesten we genoeg qua reptielen nemen met een Mannetje levendbarende hagedis, fraai gestreept, maar met een afgebroken staart. In het naburige Pluismeer troffen we Dodaars, Wilde eend, Brandgans en Kuifeend.

Op de wandeling terug kwamen we diverse natuurontdekkingen tegen: een Varensparter, het lijkt van een Zanglijster (die brachten we later aan Lidy), een Rode kniptor op en omgevallen boom, langs een avontuurlijk pad een veegplek van een ree (een kaal gekrabde plek in de bosgrond en een boompje met beschadigde bast; de reebok markeert zijn territorium en verwijdert hier de basthuid van zijn gewei), op een boomstam parende Bonte ribbelboktorren.

Het Gooi

Na het eerdergenoemde diner hield Poul Hultzink een lezing over de Natuur van het Gooi. Met fraaie beelden vertelde de inleider over de vele heiden, grafheuvels, het Wasmeer, grazende schapen. Poul toonde de diverse natuurbruggen die zijn aangelegd.

Hij vertelde ook dat het Gooi 150 jaar geleden nog boomloos was.

Later die avond was er een vleermuizenexcursie. Waargenomen werden Rose vleermuizen, Dwergvleermuizen en de Gewone vleermuis.

Anderen gingen weer op het opnieuw opgestelde laken naar nachtvlinders kijken.

Vroeg op

Enkele diehards stonden om 6.00 uur buiten voor een vroege vogelexcursie. Meteen al zagen we hoog boven het Koos Vorrinkhuis een Zanglijster in een top zingen.

Evert wees ons op een dode boom, die aan de voet geheel was kaal gepikt. Dat doen zwarte spechten, weet hij.

Het kleine gezelschap begaf zich naar een nabijgelegen open veld beneveld met morgendauw.

Hier zagen we twee Reeën wegspringen. Wat later zagen we zon beschenen Roodborsttapuiten. Een Boompieper maakte hier zijn baltsvluchtjes; het vrouwtje op een paaltje keek ernaar. Verderop hoorden we ook een Boomleeuwerik.

Tijdens het ontbijt kwam er een kreet uit de keuken 'de tosti's, de tosti's!'. Rookwolken stegen op. Het liep goed af.

Ook daarna waren er nog drie mogelijkheden, een wandeling, de cameravallen ophalen en een stiltewandeling.

De resultaten op de wildcamera's waren beperkt: een muis, een vos en een zwaan, maar dat was Zwaan Kraijer.

Er waren lijsten gemaakt van alle waarnemingen tijdens de diverse excursies/wandelingen: Er waren wel meer dan 50 insecten genoteerd, een kleine 40 vogels, meer dan 10 planten (alleen de 'leuke') en 6 paddenstoelen.

Alle voorraden waren op tafel gezet om nog een lekkere lunch samen te stellen. Wat overbleef werd verdeeld onder de armen.

Het nieuwe lid Sytse Kooi verwoordde ons aller waardering voor het voortreffelijk georganiseerde weekend. Over en weer werden dankwoorden gesproken.

Met een weemoedig gevoel namen we afscheid van elkaar en van dit zeer geslaagde evenement.

Frans van der Feen